

Individ och samhälle

Människor har i alla tider och i alla samhällen försökt förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Det är alla människors ansvar att utveckla ett samhälle som präglas av demokratiska värden och att förvalta jorden så att en hållbar utveckling blir möjlig. Kunskaper om hem och samhälle ger människor förutsättningar att orientera sig i en allt mer globaliserad och digitaliserad värld och att ta ansvar för sitt handlande.

Syfte

Undervisningen inom kursen individ och samhälle syftar till att eleven utvecklar kunskaper om mönster och rutiner som ingår i vardagen. Eleven ska ges förutsättningar att ta initiativ till, planera och genomföra aktiviteter som har betydelse för praktiska situationer i hushållet. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om olika samhällsfunktioner och om närområdets kultur- och fritidsutbud.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om sin närmiljö och dess historia för att ge perspektiv på det förflutna, nutiden och framtiden. Genom undervisningen ska eleven också ges möjlighet att utveckla kunskaper om olika geografiska platser för att öka sin rumsliga medvetenhet och sin förståelse för omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sin förståelse för vad det innebär att vara en aktiv och ansvarstagande medborgare i ett snabbt föränderligt samhälle.

Vidare syftar undervisningen till att eleven utvecklar kunskaper om olika religioner, en förståelse för olika livsfrågor samt perspektiv på sig själv i relation till andra människor. Undervisningen ska också bidra till att eleven utvecklar kunskaper om de mänskliga rättigheterna och om demokratiska processer.

Genom undervisningen ska eleven få möjlighet att utveckla kunskaper om ämnesspecifika begrepp. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att bli delaktig i samtal om vardagslivet och samhället.

Genom undervisningen inom kursen individ och samhälle ska eleven ges förutsättningar att utveckla förmågan att

- välja, planera och genomföra aktiviteter i vardagsmiljön,
- undersöka närmiljön, dess historia och traditioner,
- undersöka olika religioner och livsfrågor,
- reflektera över demokratiska värden, principer och arbetssätt,
- söka information om service- och kulturutbud i såväl digitala som andra medier,
- använda ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet, och
- använda digitala medier för att nyttja olika tjänster, till exempel betala räkningar, boka biobiljett eller beställa taxi.

Centralt innehåll

Vardagsrutiner och vardagsmiljö

- Bakning och matlagning samt olika metoder för detta, med eller utan digitala verktyg.
- Rutiner för måltider och hur måltider kan arrangeras för att skapa gemenskap och välbefinnande.
- Hygien och rengöring vid hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.
- Samband mellan mat och hälsa.
- Rutiner vid inköp. Planering och genomförande.
- Konsumentkunskap, till exempel kvalitet och jämförpris.
- Återvinning och hur det fungerar.
- Tvätt, rengöring och vård av olika material och ytor i bostaden. Miljövänliga metoder för detta.
- Redskap, verktyg och teknisk utrustning som används i hushållet.
- Olycksrisker i bostaden och hur de kan förebyggas.

Omvärld

- Närmiljön och dess historia, traditioner och högtider.
- Sverige och världen. Platser som har betydelse för eleven.
- Kristendomen i det svenska samhället förr och nu.
- Några religiöst motiverade levnadsregler och berättelser från kristendom, islam, judendom, hinduism och buddhism.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice, till exempel räddningstjänst, sjukvård och LSS.
- Fritids- och kulturutbud i närsamhället. Metoder för att söka information, såväl med som utan digitala verktyg.
- Yrken och verksamheter i samhället.
- Aktuella frågor och debatter i samhället.
- Reklam och information i såväl digitala som andra medier samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.

Leva tillsammans

- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer.
- Ansvarsfullt agerande vid användning av digitala och andra medier.
- Värdegrund, demokrati och alla människors lika värde.
- Regler och lagar med betydelse för eleven, till exempel trafikregler och hur man beter sig i trafiken på ett säkert sätt.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet som kan användas för att till exempel kommunicera om vardagslivet och samhället.

Kriterier för bedömning av kunskaper

Grundläggande kunskaper (efter elevens förutsättningar)

Eleven kan **delta i matlagning och andra arbetsuppgifter** som förekommer i vardagsmiljö. I arbetet **deltar** eleven **i att använda** redskap och livsmedel på ett säkert och fungerande sätt. Eleven **deltar vid återvinning och källsortering** och **i kommunikation** om olycksrisker och hur olyckor kan förebyggas.

Eleven kan **delta i att** orientera sig i närmiljön genom att **visa igenkännande och samspela**. Dessutom **deltar** eleven **i att beskriva** platser och miljöer som har betydelse för eleven i Sverige, Europa och övriga delar av världen.

Eleven kan **delta i kommunikation** om levnadsregler och berättelser i världsreligionerna och **deltar i att beskriva** någon kristen tradition och högtid. Dessutom **deltar** eleven **i kommunikation** om livsfrågor som har betydelse för eleven.

Eleven kan **delta i kommunikation** om demokrati och mänskliga rättigheter. Eleven **deltar i** beslut om sin egen utbildningssituation. Eleven kan **delta i att hämta** information från olika källor. Eleven kan också **delta i kommunikation** om samhällsinformation och reklam och om aktuella samhällsfrågor och nyheter. Eleven **identifierar** ord, begrepp och symboler på ett i sammanhanget relevant sätt genom att visa igenkännande och samspela.

Fördjupade kunskaper (efter elevens förutsättningar)

Eleven kan **laga mat och genomföra andra arbetsuppgifter** som förekommer i vardagsmiljö. I arbetet **använder** eleven redskap och livsmedel på ett säkert och fungerande sätt. Eleven **återvinner och källsorterar** och **kommunicerar** om olycksrisker och hur olyckor kan förebyggas.

Eleven kan **orientera sig** i närmiljön. Dessutom **beskriver** eleven miljöer i närområdet och på hemorten samt platser som har betydelse för eleven i Sverige, Europa och övriga delar av världen.

Eleven kan **kommunicera** om levnadsregler och berättelser i världsreligionerna och **beskriver** någon kristen tradition och högtid. Dessutom **kommunicerar** eleven om livsfrågor som har betydelse för eleven.

Eleven kan **kommunicera** om demokrati och mänskliga rättigheter **utifrån olika frågor och egna erfarenheter**. Eleven **fattar beslut** i sin egen utbildningssituation. Eleven kan **hämta** information från olika källor. Eleven kan också **kommunicera** om samhällsinformation och reklam och om aktuella samhällsfrågor och nyheter. Eleven **använder** ord, begrepp och symboler på ett i sammanhanget relevant sätt.